

Primer koji je ponuđen govori o idejama koje imaju svoju sudbinu posebno kada se pojave "na ulici".

Neočekivana aktuelizacija organicističke misli.

I kod nas i na širem prostoru postkomunističkog Istoka aktuelizacija organicističke misli je bila u izvesnom smislu neočekivana. Relativno kasno je postalo jasno da je to posledica marksističke ideološke ortodoksije, ali još nije sasvim jasno ono najbitnije u tom čudnom procesu – kako je jedno jednoulje zamenjeno drugim. Na to pitanje još nema jasnijeg odgovora. I kada ulaze u šire izvore organicističke misli, posebno kod nas, i kada sumarno prikazuju zbir njenih ideja, najnoviji istraživači uglavnom korektno određuju osnovna polazišta ali ne objašnjavaju dovoljno genezu ideja. Jasno se opaža ideološka potreba za "renesansom" te misli koja bi bila ideološki podtekst za stvaranje nove ideologije i vođenje konkretne politike. Najčešće se naglašava da je organska misao "naša nacionalna misao" i da je shodno tome ona ono najvrednije u nacionalnoj baštini. Po sebi se razume, da je to ne ocena misli već jedna vrsta opredeljenja po duhovnoj srodnosti i takvo opredeljenje i kao intelektualni čin samo po sebi nije sporno. Mnogo je važnije odrediti izvore i sumu značenja te misli u kontekstu drugih tokova u nacionalne baštine u čijem se krugu ova misao danas obnavlja. Da bi se to ponavljanje koje mnogi nazivaju "renesansom" bolje razumelo nužno je načiniti uvid u širi prostor naših i evropskih duhovnih pokreta sa kojima je naša organicistička misao sigurno povezana. Neka polazišta kod najnovijih istraživača su sama po sebi rečita i posebno su ideološki intonirana. Današnji cilj je, ističe se u jednom zborniku, "okupljanje inteligencije i svih ostalih staleža" u cilju ostvarivanja nečega što se označava sasvim jasno kao "nacionalna revolucija". Nije teško zapaziti da revolucija tog tipa nema ničeg zajedničkog s idejom Francuske revolucije, niti bilo koje druge revolucije. Jasna organicistička sintagma, koju nije prvi upotrebio ni Š. Moras, srednjevekovnog je porekla. Isticanje kategorije kakva je sadržana u pojmu staleža govori o arhaičnoj slici sveta koja je veoma udaljena od realija savremenog društva. Takva kategorija u sociološkoj ravni društva savremenog doba uostalom i ne postoji, barem ne u smislu koji je imala u ranijim vekovima. Nacionalna revolucija, po mišljenju savremenih organicista, mora utemeljiti ako ne neku novu teokratiju ono sigurno nekakvo novo društvo, novi red i poredak u savremenom svetu zasnovan na principima hrišćanskog kolektivizma i solidarizma a u osnovi se mora nalaziti neka "domaćinsko–pravoslavna etika". Već u samim ovim formulacijama se jasno prepoznaju ključne odrednice klasičnog organicizma koje su jednostavno nacionalno-nacionalistički "modernizovane". Sam kolektivizam, koji se odbacuje u komunističkoj varijanti, objašnjava se na zaista neobičan način i, što je posebna tema, definiše kao *sabornost*. Organicistima se čini da se sistem života u drevnim manastirima, organizacija "kinovija" u monaškim zajednicama–republikama može jednostavno preneti i u svet savremenog života i u praksu moderne ljudske zajednice ili države. Zaboravlja se prosta činjenica da svet i ljudsko društvo nikad neće postati manastir kao što ni manastir ne može biti kopija realnog sveta i ljudskog društva. U crkvi i u crkvenom učenju ovi planovi jasno se razlikuju i nije mnogo jasno na osnovu čega se organicisti pozivaju upravo na crkvu budući da su crkva i država "entiteti" čije su prirode različite (da je Hristos hteo da stvara državu, on bi je stvorio ali je stvorio crkvu kao model oprečan represivnoj moći države i ta činjenica stoji i danas kao suština koja se može samo skrivati ali se promeniti ne može). Ne stoje drugačije stvari ni sa solidarizmom koji nema mnogo zajedničkog sa *subsidiaritetom* odnosno s crkvenim učenjem o uzajamnoj pomoći i solidarnosti. Po pravilu, sve se objašnjava u smislu klasične organicističke sheme o večnom i nepromenljivom redu koji je navodno postojao pre "potresa" koji je donela Francuska revolucija. I sa Srbima se, naglašavaju savremeni srpski organicisti, dogodilo ono što se dogodilo s drugim evropskim narodima jer je revolucija proklamovala opasno "individualističko načelo" koje je ugrozilo organsko biće srpskog naroda. Sve ostale značenjske "tačke" se sasvim lako prepoznaju, posebno kada se izraze u obliku konkretnog političkog programa. Rešenje je u "organsko-pravoslavnoj monarhiji" koja bi se temeljila na principima stare patrijarhalne zadruge – one ruralne zajednice o kojoj su razmišljali francuski mislioci i nemački romantičari – i na ideološkoj osnovi *svetosavlja*. Iako je teologija sv. Save uglavnom